

optreedt, als
niet in staat
de één af-
de Diaconie
niet naar
verdwijnt,
rondom zegt,
andere juist
ankomst op
die beide
n elkan-
der
verdiend u
hulpmiddel
ood te be-
de Diaconie
am ambt, in
het ideaal
laar bereikt
g aan God,
ou dan een
tegen, de
diaconen te
k der eere
over de
verzet zich
al op den
romen, „om
dreiking te
ten, dat de
n deel van
er zoo bij-
aafloop van
men, maar
maakt, en
armen geen
o komt er
l des Hee-
moeten er
heren. En
het Diaconie
sid in het
waad doen,
geeft. Des-
aan Christus
wege in het
it is, om het
on kan en
en moet op
eninnen der
en kan
nagaan, en
euning na-
niet te laten
metterdaad
al zoo het
comant on-
heid recht-
a een ieder
ikens voor,
te veel, en
De bru-
duve wel i-
ller armen
is ook ter
vast en
oederen te
aangeleid,
lange. Men
roeders en
laarom alle
de weelde
te, dat de
erlangden.
gelijk zijn
die wijs
om om, en
plukken.
in, dat men
k als één
jke zorge
n voor de
komt, dat
n ook wie
zen te be-
in staat
een Chris-
derde der
tamelijk,
d als niets
is nu de
toch het-
genen leste
de enkel
n een cen-
tes op een
dubbeltje
natuurlijk
te geven
n. En dan
soms een
jksdaar
en tientje
sch geven
niet middel.
geven we
geven, en
te te weten
het ver-
t hij Hem,
ms in het
Diaconie.
een zak,
an de zon-
te geven,
te de men-
veel meer
elen, dan
scientie.
onie voor
atdekking
nade.

Kan hij in dien verborgen buidel zich
er nog afmaken met een kleinheid,
dan niet hij hieruit zelf, hoe weinig hij
God nog liefheeft. En voert hij omge-
keerd, dat hij voor Gods oog in den buidel
geen kleine gave durft steken, dan is dit
hem een gelukkig blijk, dat hij God vreest.
Wie aan de Diaconie geeft, legt zijn geld
op 's Heeren tafel en laat het in 's Heeren
naam door de diakenen aan Gods armen
uitdeelen.
Hij persoonlijk heeft er dus geen eere
en geen zelfvoldoening van. En de armen
danken niet hem, maar den Heere.
Zoo ontgaat dus de lof aan het schepsel
en keert zich de lof tot Godes glorie.
Wie dat niet wil, staat goed.
Wie dat niet wil, staat nog verkeerd.
Dien is het nog om eigen zelfvoldoening,
om eigen eere, om eigen vertoon en om
eigen bedrijvigheid te doen.
Dan prijzen de menschen uw weldadigen
zin, maar bij God hebt ge uw loon weg.
Ook daarom kan dus de Diaconie niet
gemist worden; moet ze er zijn; en moet
altijd de Diaconie in den Naam des Heeren
bij alle weldadigheid in de gemeente des
Heeren den voorrang eischen.
Ze mag niet afgeschafte. Ze mag niet in
den steek gelaten. Ze moet voortop blijven
staan.
Mits ze dan ook een Christelijke Diaconie
zijn wil, en er zich op toelagte dit meer en
meer te worden.
Maar, helaas, ook in de Diaconie sloop
in het laatste der vorige eeuw een boze
geest. Toen is ze om haar eere gekomen.
Toen heeft ze de lieid gekwetst; den
Heere smaadheid aangedaan; en zich ver-
verloopen in bureaucratie.
En geheel ontkomen aan die zonde is ze
nog lang niet.
Hier moet nog meer van gezegd.
Doch dat meerdere stellen we uit tot
een volgend nummer.

Dienst des Woords is niet in eigenlijken
zin Evangelieprediking.
Dit zeggen zal bij den eersten opslag
vreemd schijnen, en toch stellen we er prijs
op, dit denkbeeld niet los te laten.
In zwang kwam deze verkeerde ziens-
wijze, alsof Dienst des Woords hetzelfde
ware als Evangelieprediking op tweeërlei
zeer natuurlijke wijze.
Voor eerst doordien men op het laatste
der vorige eeuw het Oude Testament in
den hoek zette, en het deed voorkomen als
ging ons eigenlijk alleen het Nieuwe Testa-
ment aan; ja, als ware zelfs niet heel dit
Nieuwe Testament, maar alleen het Evan-
gelie daarin de hoofzaak die ons raakte,
en die in de prediking tot de gemeente
moest worden gebracht.
In kringen, die met deze averechtsche
voorstelling meegingen raakte dan ook de
uitdrukking van „dienaar des Woords” en
„dienst des Woords” almeer in onbruik.
Men werd prediker, en wel prediker van
het Evangelie, en achtte zich dan ook tot
niet anders geroepen, dan om den zakelijken
inhoud van het Evangelie telkens en tel-
kens weer te herhalen. En zoo ontstonden
dan ook de uitdrukkingen van „Evangelie-
verkondiging”, „Evangelisatie” en „Evan-
gelist”, algeleerd uit dezelfde dwaling.
Aan de Heilige Schrift in haar geheel
als Woord Gods geloofde men niet meer,
of ontkende althans, dat die Schrift als
zoodanig moest gepredikt worden. Wel gaf
men toe, dat er een Woord Gods in de
Schrift was, en meende dat Woord Gods
dan hoofdzakelijk in Joh. 3:16 te vinden;
maar de Heilige Schrift als zoodanig gaf
men prijs, en wilde dus ook van een dienst
des Woords niets meer weten. Gevoel
waarvan was, dat tegen tienden van de Schrift
op den kansel een gesloten boek bleef, en
een zeker aantal sprekende teksten altoos
weer als motto of als thema voor de pre-
dicatie gekozen werden.
In onze Gereformeerde kringen stelde
men dan nog wel den esch, dat aan de
aanbieding van het Evangelie de val zou
vooralgaan, en dat de dankbaarheid er op
volgen moest; maar ook met deze kostelijke
bijkomst, bleef het dan toch in elke pre-
dicatie ongeveer dezelfde inhoud; en hield alzo
de dwaling stand, alsof de dienst des Woords
bestond in een, jaar in jaar uit, herhalen van
eenige algemeene waarheden, zonder dat
het ooit tot een wezenlijke prediking van
het Woord als zoodanig kwam.
Doch er was ook nog een tweede, en
meer eerbiedwaardige dwaling, die deze
verkeerdheid in de hand werkte, ontleend
aan het voorbeeld der heilige apostelen.
Van hen bezat men tal van uitdrukkingen
in den geest van het: „Wee mij, zoo ik
het Evangelie niet verkondig”; deze uit-
drukkingen nu pasten de leeraren in introe-
predicatie gemeenlijk zonder meer op zich
zelf toe; en zoo geraakte men allengs
zelf in de meening, en bracht er de ge-
meente in, alsof metterdaad de roeping der
heilige apostelen tevens de roeping aan-
vaas van den dienst des Woords.
Dit punt eischt dus nadere toelichting.
En dan sta hier allereerst een krachtig
protest tegen de gewoonte der onnaden-
kendheid, om een „dienaar des Woords”
met een „apostel” op één lijn te plaatsen.
Dit mag niet.
De heilige apostelen hadden een geheel
bijzondere en éenige roeping, die met hun
uitsterven niet vernieuwd noch voortge-
zet is. Wel beweert Rome, dat in den
apostolischen zetel van Rome het apostolaat
voortleeft, en houden de Irvingianen staande,
dat er onlangs nieuwe apostelen zijn op-
gestaan, maar alle goed Gereformeerde
kerken zijn steeds tegen dit beweren in
verzet gekomen.
Doch ook al geven we toe, dat er tus-
schen hun roeping en die van den dien-
aar des Woords toch altoos eenige aan-

logie of eenige overeenkomst bestaat, zoo
mag hierbij toch nooit uit het oog verlo-
ren, noch hun bijzondere gave, noch het
bijzondere in hun zending.
Hun bijzondere gave lag in hun onseil-
baarheid bij de prediking aan de wereld,
door wat ze te boek stelden voor de Hei-
lige Schrift des Nieuwen Testaments; en
hun bijzondere zending in hun last, om het
Evangelie te gaan prediken aan hen, die
dat Evangelie niet kenden.
Hieran niet men zich nu een bepaling, dat
de dienst des Woords niet anders kan
plaats grijpen dan in de „vergadering der
geloovigen”, dan blijkt reeds hieruit, hoe
dese twee vlak tegenover elkan-
der staan.
De apostelen werden gezonden tot on-
gedoopte Joden en Heidenen, die den Chris-
tus niet kenden; zij predikten aan dese
ongedoopten den Christus, opdat ze ge-
doopt werden in zijn naam; en zoodra
dit doel bereikt was, stichtten ze uit deze
gedoopte personen kerken.
Het apostolaat is alzo de prediking van
den Christus aan volwassen personen, die
den Christus nog niet kennen, en doelt op
den Doop en de stichting van kerken. Terwijl
omgekeerd de dienst des Woords een
prediking is tot volwassenen en tot kinderen,
die reeds gedoopt zijn, en naar de mate
hunnen jaren den Christus belijden.
Kort gezegd: het apostolaat bereikt
zijn einde met den heiligen Doop; en de
dienst des Woords gaat van den Doop uit.
Hiermede saamhangend moet dus ook de
dienaar des Woords verbonden zijn aan
bepaalde, reeds gestichte kerken; terwijl
de apostelen aan niet één kerk verbonden
waren, maar gezonden werden tot wat nog
geen kerk was, en voorts alle kerken saam
regelden en ordenden.
En wat óók terstond in het oog springt,
nooit merkt gij, dat de heilige apostelen
een tekst voorlezen, en daarna over dien
tekst spreken; terwijl toch omgekeerd een
dienaar des Woords, die zonder tekst op-
trad, reeds daardoor zich zelf buiten den
Dienst des Woords zou sluiten. Iets wat óók
doorgaat bij de Catechismusprediking, over-
mits wie den Catechismus predikt, tot grond-
slag legt alle die teksten uit Gods Woord,
waarnaar de Catechismus verwijst.
Alles is dus anders.
Geheel de zending en geheel de werking
en geheel het optreden is ganschelijk on-
derscheiden. Het is een andere roeping, het
is een ander verband, het zijn geheel an-
dere hoorders.
Wil men dan ook een analogie zoeken,
die in onzen tijd, althans nog eenigszins
aan het apostolaat beantwoordt, dan moet
die niet gezocht in den dienenaar des Woords,
maar in den zendingeling.
Ook de zendingeling toch gaat uit naar
ongedoopten, hetzij dan Heidenen, Joden
of Mahomedanen. Ook hij treedt niet op
in een vergadering van geloovigen, maar
voor een kring van onbekenden met den
Christus. Ook hij is nooit aan een bepaalde
kerk verbonden, maar heeft een algemeene
zending, en voor zoover hij kerken sticht
niet, draagt hij de zorg voor alle dese
kerken. Iets wat nu niet altoos zuiver is ge-
houden, daar vaak een zendingeling aan één
station is verbonden, en zich geheel als pre-
dikant van één bepaalde kerk gedraagt;
maar deze verkeerde handeling heeft het
eigenlijke karakter van den zendingeling niet op.
Als wezenlijke zendingeling werkt ook hij
op den Doop aan, en gaat niet van den
Doop uit.
Het is dus vóór alle dingen noodig dat
een dienenaar des Woords, om recht te pre-
diken, zich helder bewust worde van zijn
positie. Alle nabootsing van het apostolaat
moet hij verre van zich doen, en evenmin
mag hij zendingeling of evangelist willen zijn.
Hij mag niet optreden als sprak hij voor
ongedoopte heidenen of Joden, maar moet
zich steeds helder voorstellen, dat hij op-
treedt in een vergadering van geloovigen,
waaraan hij als dienaar verbonden is.
Die vergadering van geloovigen is ge-
doopt; die Doop onderstelt, dat God de
Heere met zijn wederbarende genade de
prediking des Woords voorafgaat; en dat
alzo de dienst des Woords komt, om de
alzo begenadigden op te roepen tot beke-
ring; eens principieel; en voorts telkens
bij voortgang en vernieuwing.
Het gaat dus niet aan, dat in een dienst
des Woords de vergadering der geloovigen
worde toegesproken, als wist ze nog van
niets; als ware zij nog vreemd aan de
eerste beginselen der waarheid; en als moest
haar de Christus nog voor het eerst ge-
predikt worden.
Zij is een kerk van Christus. Ze belijdt
haar Christus. Zij leeft uit de genade van
haar Christus. En heel de voorstelling als
moet haar het Evangelie nog voor het
eerst gepredikt worden, is daarom onzin.
In de vergadering der geloovigen is het
fundament gelegd, en wat geschieden moet,
is dat alzo op dat fundament worde voort-
gebouwd. Ook wel nu en dan wat melk
voor de kinderkens, maar toch voor de
vergadering der geloovigen moet voedsaam
brood en vaste spijs bereid.
De vergadering der geloovigen heeft er
niets aan, of haar altoos weer de algemeene,
ieder bekende waarheden worden voor-
gehouden. Dat mat af. Dat doodt het ge-
hoor. Dat verstompt de geestelijke belang-
stelling. Het voedt niet en het vernijkt de
gemeente niet. Het bouwt haar niet op, en
kan daarom niet stichten.
Want stichten, dit wete men wel, wordt
gedurig in tweeërlei zin gebezigd. Soms
van het eerste stichten van kerken; maar
ook van het stichten van de geloovigen in
een bestaande kerk.
In dien eersten zin nu sticht de apostel
de zendingeling kerken; maar het tweede
stichten is de tank van den dienst des
Woords.
En dit laatste stichten nu staat in het
Grieksch des Nieuwen Testaments met een

woord dat bouwen beteekent; opbouwen;
de muren op het fundament hooger op-
trekken.
Men sticht dus niet, zoo men iets ge-
moedelijks zegt, of een zekere aandoening
opwekt. Neen, dan alleen voldoet de dien-
aar des Woords aan zijn roeping om de ver-
gadering der geloovigen te stichten, zoo hij
ze opbouwt in hun allerheiligst geloof,
d. w. z. zoo hij te weeg brengt, dat hun
geloof op het fundament, dat in Christus
gelegd is, hooger rijze, breeder gestalte an-
neeme, meer inhoud erlange, vaster kome te
staan, en zich rijker kunne ontwikkelen. En
dit laatste natuurlijk niet enkel verstan-
delijk, maar in nog hooger mate geestelijk.
De „vergadering der geloovigen” moet
geen convent van kleine theologies wor-
den, maar een vergadering van mannen en
vrouwen vol van kracht en des Heiligen
Geestes.
KUYPER.

Uit de Pers.

Prof. Wielenga van Kampen schrijft in de
Rassia no. 50 over het oorspronkelijk stand-
punt der Afgescheidenen of Christ. Gerefor-
meerden dit:
„Om dat best of inhoud der kerkelijke goederen ging
het dus in de vervolgning niet. Het verliep door goederen
waren „de uitgeleide gemeenten” bereid zich, in
onderverwijping, aan de bestelling van het politiek ge-
de toevoeren. Toch was en bleef het naar hunne in-
nige en geregelde overtuiging overtuiging, om onrecht hun
aangedaan te zijn in strijd met de Grondwet van 1815.
Onder protest handhaafden ze hun recht. En alleen op
liberaal-republicaanse standpunt kan hun dat recht wor-
den bewezen.
Ook ging het niet om zekere verhouding of betrek-
king der kerk tot den Staat of de Overheid, het aller-
minst om herstel van „de oude Staatskerk”.
Uit al de geschriften en adressen uit dien tijd blijkt,
dat ze niet de Gereformeerden van alle tijden er diep
van overtuigd waren, dat het oorspel der Overheid
over de kerk en hare houding jegens de kerk van den
minste invloed is op het wezen en bestaan der kerk,
als kerk des Heeren.
Of de Overheid haar best of niet best haar aan-
merkt of niet aanmerkt, haar misken of niet, doet haar
als kerk des Heeren meer noch minder zijn.
Onthouden door de gemeente haren Gods heeft al voor-
zich het cachet dat stempel der burgerlijke overheid
niet nodig om kerk of gemeente des Heeren te zijn.
Duidelijk is dat door Mr. Van Hall in zijn „Politieke”
uitgevoerd. (Pag. 44 en 45).
„Het is de geloofsovertuiging van deze gemeen-
den 1) (en gemiddeld zoo het zijn aan te toonen,
dat zoodanig de overtuiging van ieder waarlijk Gere-
formeerde is), dat de kerk, die de overheid niet onder-
werpt, maar ook de kerkverhouding zelf, onafhankelijk
zijn van den Staat; dat de Overheid, ten aanzien van
leer en organisatie alleen bescheiden en toezien, de
kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar dat de kerk
de overheid moet beïnvloeden, en dat de kerkverhouding
zelve onafhankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid,
ten aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden
en toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden,
maar dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat
de kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den
Staat; dat de Overheid, ten aanzien van leer en organi-
zatie alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding
niet kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid
moet beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve on-
afhankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk zijn van den Staat;
dat de Overheid, ten aanzien van leer en organisatie
alleen bescheiden en toezien, de kerkverhouding niet
kan beïnvloeden, maar dat de kerk de overheid moet
beïnvloeden, en dat de kerkverhouding zelve onaf-
hankelijk zijn van den Staat; dat de Overheid, ten
aanzien van leer en organisatie alleen bescheiden en
toezien, de kerkverhouding niet kan beïnvloeden, maar
dat de kerk de overheid moet beïnvloeden, en dat de
kerkverhouding zelve onafhankelijk